

Oponentský posudek na dizertační práci Jana Beneše nazvanou: Strategická kultura České republiky a její aplikace na doktrínu counterinsurgency.

Autor si vybral velice zajímavé a aktuální téma soudobých mezinárodních bezpečnostních vztahů. Svoji práci postavil na skutečně robustním množství nastudované a zvládnuté literatury. Napsal ji takovým způsobem, že přináší nové pohledy na smysl českých dějin. Dá se říci, že se zabýval něčím, čím se předtím nezabýval žádný jiný český autor. Tím je naplněno kritérium původnosti.

Práce má po rozsáhlém zpracování připomínek od MO dobře promyšlenou a hlavně původní strukturu a autor se jí důsledně drží od prvních po poslední stránky práce. Díky tomu je jeho práce koherentní, ucelená a sevřená. Ale již struktura ukazuje na první problém, kterým je rozsah: celkem 10 kapitol a dohromady 300 stran je opravdu velmi vysoká dávka. Stejným problémem je časový záběr od Velké Moravy přes 40 poválečných let až po vstup do NATO. To je moje první zásadní námitka k předložené práci.

Každá kapitola má dobře promyšlenou strukturu. V první kapitole se autor na více jak 30 stranách zabývá problematikou strategické kultury, aby v kapitole následující navázal specifikací na malý stát. Třetí kapitola je věnována metodologii a má také velmi dobrou úroveň. Všechny tyto kapitoly jsou napsány promyšleně, uceleně a dobře.

Velice zajímavá a přínosná je kapitola, ve které autor hodnotí klíčové narativy a symboly z historie českých zemí. Tu považuji za vůbec nejpůvodnější a také nejhodnotnější kapitolu celé práce. Je postavena a napsána tak dobře, že by sama o sobě mohla být základem samostatné dizertační práce. Přehledně shrnuje klíčové narativy českých národních dějin a vyhodnocuje je inovativním způsobem. Autor analyzuje tři obrazy z českých národních dějin (národní svébytnost a samostatnost, ohrožený stát, malý stát v nadnárodním celku) a přidává k tomu dva dobře promyšlené a ucelené narativy (vojensko-strategický narativ a narativ nositelů humanismu). Kapitola by mohla být zveřejněna jako samostatný celek, ať už jako stať, nebo v případě rozšíření i jako monografie.

Zajímavé jsou i kapitoly, které se zabývají transformací zahraniční a bezpečnostně-obranné politiky ČR po roce 1989 a po vstupu ČR do NATO. Jedná se o pečlivě napsané souhrny dosavadních událostí na tomto důležitém poli. V žádné z těchto kapitol není nic chybného, nic špatného. Ale vyvolávají jednu otázku: co je v nich nového, kde je nějaká přidaná hodnota k dosavadnímu stavu poznání? Oceňuji, že ve srovnání s první verzí autor odstranil velice pochybné a snadno napadnutelné napojení na COIN.

K jádru věci se autor začíná pozvolna dostávat až v kapitole, kterou čísluje jako IX; pokud nezapočítáváme úvod, je to ve skutečnosti osmá kapitola. Připomíná nástup globálního terorismu a Bushovu GWOT. Ani v kapitolách IX. a X není nic chybného, nic špatného. Ale také tyto kapitoly vyvolávají zásadní otázku: co je v nich nového, kde je nějaká přidaná hodnota? A ke skutečně tvrdému jádru věci, se autor dostává teprve v závěrečné kapitole. Oceňuji, že

autor nakonec odstranil celou kapitolu XI, která vůbec nezapadala do rámce dizertační práce. Ale i přesto si myslím, že 10 kapitol je hodně nestandardní pro dizertační práci. To dávám jako podnět pro zamyšlení nejen pro VO, ale i pro oborovou radu.

Celkové stanovisko:

Autor Jan Beneš předložil zajímavou a přínosnou práci. Potvrdil schopnost pracovat samostatně a napsat rozsáhlý text. Jeho práce je ucelená a čtivá. Je napsána srozumitelně, pečlivě a velmi dobrým jazykem. Je na vysoké stylistické úrovni. Na příkladné úrovni je formální stránka.

Oceňuji dvě skutečnosti:

- autor reagoval na zásadní výhradu týkající se práce s hypotézami – všechny hypotézy smazal. Nyní je tedy jeho práce bez hypotéz i bez jasné formulace výzkumných otázek. To nadále považuji za vážný nedostatek;
- autor pozitivně reagoval na výhrady k závěru práce a tuto část svojí práce náležitě rozšířil.

Ale nadále trvám na následujících výhradách zásadních otázkách:

- Je to práce historického charakteru? Pokud ano, měly by v ní být i nějaké citace zásadních děl předních českých autorů na daná období;
- kde je přidaná hodnota historizujících kapitol k dosavadnímu stavu poznání?
- Pokud jde o meritum věci, tedy mise AČR v daném prostředí: autor se k tomuto námětu dostává až ve své poslední kapitole, věnuje mu pouhou desetinu celého rozsahu;

Celkově uzavírám, že práce Jana Beneše je tematicky velice zajímavá, je postavena na velkém množství nastudované literatury, ale historický i tematický záběr je opravdu mimořádně rozsáhlý. Daní za nevyváženost je, že problematika strategické kultury ČR, která by měla být meritem celé práce, není zhodnocena v rozsahu a hloubce, jaké by si zasloužila. Ale nedostatečná hloubka záběru je bohužel příznačná pro všechny kapitoly práce. Zjednodušeně řečeno, pro celou práci je příznačný neobyčejný rozsah na úkor hloubky nastudované literatury a analýzy zvolené tematiky.

Po přečtení druhé verze práce uznávám, že autor mým předchozím výhradám věnoval náležitou pozornost a dal si s tím velkou práci. Ale i přesto na řadě svých výhrad zásadního charakteru nadále trvám. Práci lze k velké obhajobě doporučit pouze za podmínky, že autor seriózně a věcně zodpoví výše položené otázky. Ale i v takovém případě své doporučení kvantifikuji poměrem 51:49.

Doc. PhDr. Jan Eichler, CSc.

Ústav mezinárodních vztahů

Praha

23. 7. 2019